

DESCARTES, FREUD I LES NOVES SECRECIONS CEREBRALS

Juli Peretó

La collita de llibres sobre el cervell humà és habitualment copiosa i rica. Més recentment ho ha sigut perquè la Universitat de València i Edicions Bromera hi han contribuït, començant la seua col·lecció de divulgació científica “Sense fronteres” amb el llibre del periodista Xavier Duran *El cervell polièdric*, guanyador de la primera edició del Premi de Divulgació Científica “Estudi General”. Des de l’acostament més popular al problema de les bases materials de les activitats mentals —quin és l’origen de la intel·ligència, quines són les bases materials de la memòria, del llenguatge o les emocions, pot pensar una màquina, cap a on va el cervell humà i moltes altres qüestions—, Duran ens introdueix en un món fascinant, el d’una glàndula les secrecions de la qual són tan espectaculars i grandioses com una simfonia o un llibre sobre ella mateixa.

Fa quatre-cents anys naixia René Descartes, el que seria un brillantíssim filòsof i científic que imposaria amb força la visió d’una separació cos-ànima irresoluble. Tot i que aquest dualisme encara perdura culturalment —fins i tot entre científics de la talla de John Eccles— els neurocientífics han començat a fer aportacions més que notables sobre els mecanismes cerebrals dels processaments emotius i racionals. Així, l’eminent neurobiòleg Antonio Damasio publicà fa dos anys *Descartes’ errors: emotion, reason and human brain* (Putnam), on s’aporten dades sòlides que conjuren aquesta creença humana tan comuna d’una ment immaterial i inaccessible a la ciència. Antonio i Hanna Damasio ens delecten (molt freqüentment) amb la publicació d’imatges espectaculars del cervell. La combinació de representacions d’alta resolució amb la detecció dels territoris cerebrals actius durant diversos processos —

visió, recuperació de conceptes, interpretació musical, etc.— constitueixen una galeria impressionant de retrats del cervell en acció.

D’altra banda, el professor Adolf Tobeña (autor, entre d’altres, d’un excel·lent i lúcida llibre: *El cervell eròtic*, ed. La Campana) es feia ressò a les pàgines de ciència de *La Vanguardia* del soterrament intel·lectual de Freud que suggereix la revista mèdica *The Lancet*, a propòsit de la publicació del llibre d’R. Webster

Why Freud was wrong: sin, science and psychoanalysis (Harper and Collins). El centenari de la publicació dels seus primers treballs és una bona oportunitat per a definitivament passar Freud de les pàgines de la història de la ciència a les de la literatura de ficció. Cosa que els biòlegs darwinistes proposen des de fa temps (vegeu l’esplèndid “Pezones masculinos y ondas clitorídeas” de S. J. Gould, dins *Brontosaurus y la nalga del ministro*, ed. Crítica).

La biologia moderna és, en fi, difícilment compatible amb el dualisme cartesià o amb la mitologia freudiana. Les aportacions des de Darwin fins als nombrosos neurocientífics actuals ens obliguen a acceptar amb humilitat que ni l’espècie humana és centre de res ni el seu cervell té res d’especial des d’un punt de vista bioquímic i cel·lular. En altres àmbits acadèmics allò que s’anomenen ciències cognitives constitueixen un territori

comú per a neurocientífics, filòsofs, psicòlegs, especialistes en intel·ligència artificial o lingüistes, units en un esforç titànic per fondre ment i cervell. Em reserve el dubte —cartesià— de si serem capaços alguna vegada d’interpretar i entendre com emergeix la consciència o els sentiments d’aquest entramat de 10.000 milions de neurones —tantes com estels hi ha en la nostra galàxia!

«LES APORTACIONS
DES DE DARWIN FINS ALS
NEUROCIENTÍFICS
ACTUALS ENS OBLIGUEN
A ACCEPTAR
AMB HUMILITAT QUE NI
L’ESPÈCIE HUMANA
ÉS CENTRE DE RES NI
EL SEU CERVELL TÉ RES
D’ESPECIAL»

